

SVENSKA BOTANISKA FÖRENINGEN

Verksamhetsberättelse 2015

Årets Botanikdagar arrangerades i Lycksele lappmark. Ett av målen var serpentinkullarna vid Rönnbäcksnäset med sina många säregna växter. Området är hotat av planer på storskalig nickelbrytning.

VERKSAMHETSBERÄTTELSE FÖR SVENSKA BOTANISKA FÖRENINGEN ÅR 2015

Svenska Botaniska Föreningen (SBF) fortsätter sitt arbete med att sprida kännedom om den svenska växtvärlden och att skydda och vårda den för framtiden.

Under det gångna året har Föreningen genomfört en rad olika aktiviteter. Bland resor och exkursioner kan nämnas Botanikdagarna i området kring Tärnaby-Hemavan, Lycksele lappmark, och De Vilda Blommornas Dag. Liksom tidigare år genomfördes Föreningskonferensen i Uppsala med flera intresseväckande föredrag.

Inom arbetet med skydd av våra vilda växter och deras miljöer är en viktig aktivitet att samordna övervakningen av sällsynta och hotade arter – verksamheten Floraväktarna. Vidare engagerar sig Föreningen som remissinstans i många naturvårdsärenden. Det pågår också ett nära samarbete mellan Föreningen och landets regionala botaniska föreningar.

FÖRENINGEN

MEDLEMMAR

Antalet medlemmar i Föreningen var vid årets slut 2359, varav 8 hedersmedlemmar, 17 ständiga medlemmar och 145 familjemedlemmar. Av medlemmarna var 156 bosatta utomlands. Medlemsantalet har ökat från 2239 personer till 2359 under 2015. Det har tillkommit 279 nya medlemmar 2015, medan 159 personer av olika skäl har avslutat sitt medlemskap.

26 personer är medlemmar via "KV Ossian Dahlgrens stipendiefond" i Uppsala.

ANSLUTNA FÖRENINGAR

29 regionala botaniska föreningar är anslutna till Svenska Botaniska Föreningen. Nya som anslutna föreningar under 2015 är Biologiska Sällskapet i Oskarshamn och Fjällbotaniska Trädgårdens Vänner (med bas i Umeå). Totalt omfattar de lokala och regionala föreningarna cirka 6 500 medlemmar. De bedriver en stor och mångskiftande verksamhet.

STYRELSEN

Fram till årsmötet den 7 mars bestod styrelsen av Stefan Grundström (ordförande), Göran Mattiasson (vice ordförande), Gunnar Björndahl (sekreterare), Håkan Sundin (kassör), Leif Andersson, Ulla-Britt Andersson, Olof Janson, Jennie Jonsson, Tore Mattsson, Hans Rydberg och Eva Waldemarson. Styrelsedamoten Stefan Ericsson avled i slutet av januari 2015 – se nedan.

Vid årsmötet omvaldes Stefan Grundström som ordförande. Dessutom omvaldes ledamöterna Leif Andersson, Ulla-Britt Andersson, Gunnar Björndahl, Olof Janson, Jennie Jonsson, Göran Mattiasson, Tore Mattsson, Hans Rydberg, Håkan Sundin och Eva Waldemarson. Vidare nyvaldes ledamoten Magdalena Agestam.

Vid det konstituerande mötet med den nyvalda styrelsen 7 mars omvaldes vice ordförande, sekreterare och kassör. Dessutom fick Olof Janson uppdraget som värdepappersförvaltare, och Tore Mattsson utsågs till personalansvarig.

Den gamla styrelsen sammanträdde 24–25 januari i Skövde och 6 mars i Uppsala. Den nyvalda styrelsen höll direkt 7 mars konstituerande möte, se ovan, samt sammanträdde 24 maj i samband med styrelseträffen på Öland och 9–10 oktober i Uppsala.

22–24 maj träffades styrelsen på Öland (boende på Södra bruket, Degerhamn) för att umgås och diskutera föreningens angelägenheter under mer otvungna former.

REVISORER OCH VALBEREDNING

Fram till årsmötet 7 mars var Ingemar Herber och Lars-Åke Bäckström ordinarie revisorer. Båda omvaldes. Likaså omvaldes revisorssuppleanterna Bengt Sandkull och Lennart Persson.

Valberedningen utgjordes fram till årsmötet av Bengt-Gunnar Jonsson, Erik Ljungstrand och Barbro Risberg. Erik Ljungstrand och Barbro Risberg omvaldes, medan Bengt-Gunnar Jonsson hade avböjt omval. I stället nyvaldes Evastina Blomgren. Erik Ljungstrand utsågs till sammankallande.

REPRESENTATION, ARBETSGRUPPER

Föreningen har haft representanter i olika kommittéer och arbetsgrupper, enligt följande:

Representant i Artportalsrådet: Margareta Edqvist.

Representant i kommittén för Svensk Växtatlas: Stefan Grundström, Magdalena Agetam.

Ledamot i WWF:s förtroenderåd: Stefan Grundström.

Representant i Floraväktarrådet: Göran Mattiasson.

Representant i Kommittén för svenska växtnamn: Hans Rydberg.

Inom styrelsen:

Arbetsgrupp för floravård: Stefan Grundström (huvudansvarig), Göran Mattiasson, Leif Andersson, Hans Rydberg.

Arbetsgrupp för resor och resepolicy: Leif Andersson, Stefan Grundström.

KANSLI, PERSONAL

Föreningens kansli flyttade under året till Norbyvägen 18 A, Uppsala (från Norbyvägen 18 D, men oförändrat postnummer).

Anställda

Kansliansvarig är Maria van der Wie, som har varit anställd på 90 %.

Redaktör för Svensk Botanisk Tidskrift är Bengt Carlsson, anställd på 80 %

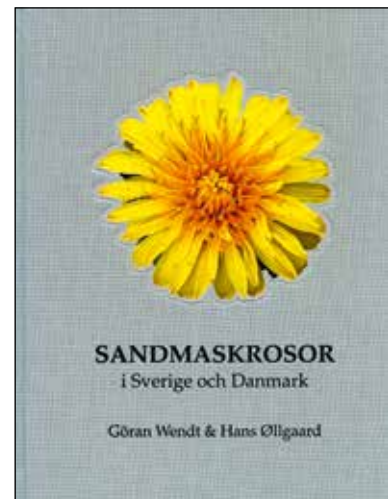
Redaktör för Vilda Växter är Niklas Aronsson, anställd på 30 %.

Margareta Edqvist har varit anställd på 50 % som koordinator av floraväktarverksamheten.

Vidare har Lars Fröberg arvoderats för enstaka arbetade timmar, främst med Svensk Växtatlas.

SBF-FÖRLAGET

Under året har boken "Sandmaskrosor i Sverige och Danmark" kommit ut. Författare är Göran Wendt och Hans Øllgaard. En recension finns i SBT nr 3-4, 2015, s. 221. (Vol. 109).

FÖRENINGENS HEMSIDA

Här kan bl.a. meddelas att webbutiken har uppdaterats, så att den ska vara både snabbare och enklare att använda. Det går åter att betala via faktura (Payson-faktura) liksom direkt med kort. Kritik har under året yppats om att hemsidan är långsam.

TIDSKRIFTER

Svensk Botanisk Tidskrift (SBT) har utkommit med 5 häften under året, varav ett dubbelnummer. Bland de intressanta artiklarna kan nämnas:

- Hur står det till med den svenska orkidéfloran? (Sven Hansson)
- Kan sötgräs överleva en kalavverkning? (Anders Delin)
- Mellan torka och översvämning på Öland (om problemen för alvarets växter; Kaj Sand-Jensen m fl)
- Ringlaven minskar i Dalarna (Vilhelm Kroon m fl)
- Skogskorn i östra Uppland – resultat av en ny 10-årig studie (Ebbe Zachrisson)
- Två sällsynta drabor – kanske vanligare än vi tror? (Sofia Lund)

- Nytt om nordiska kärleväxter 2014 (Thomas Karlsson)
- Styv kalkmossa och andra kalkmossor i Sverige (Lars Hedenäs)
- Vildsvin och vitsippor – mer dramatik i Dalby Söderkog (Jörg Brunet)
- Elden är deras vän – brandnäva och svedjenäva (Lotta Risberg & Anders Granström)
- DNA ger oss ny kunskap om brunkulla och brudkulla (Mikael Hedrén m fl)
- Lavar på Gotska Sandön (Leif Tibell & Svante Hultengren)
- Vad är rödlistan och hur bedöms växter och svampar? (Sebastian Sundberg)
- Ängsfräken × skogsfräken funnen i Sverige – samt en översikt över de nordiska fräkenhybriderna (Marcus Lubienski & Veit Martin Dörken)
- Skattlösbergs ängsmarker – den hävdgynnade floran minskar trots skötsel (Christina Berneheim & Urban Gunnarsson)
- Gräsrojare – ett skötselalternativ i artrika gräsmarker (Malin Tälle m fl)
- När eken växte vild i fjällen – en varmare och rikare tid (Leif Kullman)
- Våtslättermarker i Norrland – förr och nu (Jan Elveland).

Vilda Växter (VV) har kommit ut med 4 nummer under 2015. Bland de intressanta artiklarna kan nämnas:

- Livet återgår efter branden (i Västmanland)
- Endemtäta Kreta
- Serpentinväxter – unika varieteter hotas
- Blommande brandfält med svedjenäva (Västmanland)
- Brandnäva funnen i Västmanland
- Vejde – gav färg åt karolinernas uniformer
- Kvanne – ärkeängel bland änglar och demoner
- I ett hav av kalkdån – om floraväkteri
- Jätteträdens skogar i väster (Västra Nordamerika)
- Kunglig krydda – om saffran
- Att överleva i öknen – om växter i Negevöknen
- Taggiga trotjänare – om slån.

I *Redaktionsrådet* för *Vilda Växter* ingår Stefan Grundström, Barbro Risberg, Bengt Carlsson och Margareta Edqvist.

VERKSAMHET

FÖRENINGSKONFERENSEN – ÅRSMÖTET – GULDLUPPEN

Föreningskonferensen genomfördes 7–8 mars i Uppsala, denna gång tillsammans med Sveriges Mykologiska förening. Temat var ”Botanik och mykologi på nätet”.

- Mora Aronsson och Michael Krikorev från ArtDatabanken beskrev bl.a. Dyntaxa och inmatning i Artportalen.
- Leif Andersson, SBF, presenterade Virtuella herbariet, och Mikael Jeppson, SMF, visade bilder på mångfalden i svamparnas värld.
- Den franske gästen Daniel Mathieu beskrev den franskspråkiga nätbaserade organisationen Tela Botanica.

- Margareta Edqvist och Maria van der Wie berättade om SBF:s användning av nätbase-
rade sociala medier.
- Johan Nitare, Skogsstyrelsen, berättade om kompakt taggsvamp och gyllenfinger-
svamp.
- Kjell Bolmgren, SLU, presenterade Svenska Fenologinätverket och Vårkollen.
- Niclas Bergius, länsstyrelsen i Västmanlands län, diskuterade stora vildbränder jämfört
med planerade naturvårdsbränningar.
- Michael Krikorev redogjorde även för sin verksamhet som svampexpert kopplad till
Giftinformationscentralen.
- Ellen Larsson, SMF, visade på mångfalden arter bland skogsvaxskivlingar.
- Tomas Ljung, länsstyrelsen i Dalarna, berättade främst om
låsbräknar, bl.a. om en Facebook-grupp för intresserade.
- Sebastian Sundberg och Anders Dahlberg från ArtDa-
tabanken berättade en del om den nya rödlistan, som
sedan kom i april 2015.

Ett utförligare referat finns i SBT nr 2 2015 s. 127. (Vol. 109).

På lördagseftermiddagen genomförde sedan Svenska Botaniska Föreningen och Sveriges Mykologiska Förening separata årsmöten.

2015 års mottagare av Guldluppen blev **Lennart Persson**, Jönköping (bilden), för sina inventeringsinsatser för bl.a. Smålands Flora, Norrbottens Flora och Pite lappmarks flora.

FOTO: Maria van der Wie

VÅRKOLLEN

Ett avtal har ingåtts mellan Svenska Botaniska Föreningen och Svenska Fenologinätverket om samarbete. I samband med detta genomfördes observationskampanjen Vårkollen 30 april – 1 maj. Alla intresserade uppmanades skicka in information om statusen för ett antal vanliga arter på hemorten. Det kom rapporter om ca 4000 observationer på närmare 700 platser, över hela Sverige.

Det som rapporterades var om man kunde observera

- Blåsippans blomning
- Hästhovens/tussilagens blomning
- Vitsippans blomning
- Sälgens blomning
- Björkens lövsprickning
- Häggens blomning.

I samtliga fall hade växterna nått ovan nämnda utvecklingsstadier betydligt längre norrut i landet än vad som var fallet för ca 100 år sedan. Se även www.varkollen.se och länkade sidor.

DE VILDA BLOMMORNAS DAG

De Vilda Blommornas Dag i Norden genomfördes 2015 redan den andra söndagen i juni, 14/6, för att inte kollidera med den svenska midsommarhelgen. Principen är annars att ha arrangemanget tredje söndagen i juni. Detta var 14:e gången i rad sedan 2002 som arrangemanget ägde rum i Sverige. De Vilda Blommornas Dag är Föreningens största aktivitet som vänder sig till allmänheten.

130 vandringar registrerades på föreningens hemsida. Från 109 av dessa vandringar lämnade DVDB-ledarna utvärderingar, vilka rapporterade att totalt 1916 personer deltog, varav 87 personer var under 18 år.

SBF fick ca 40 nya medlemmar, vilket är fler än något tidigare år efter DVDB.

Tack till alla ledare och lokala arrangörer som sprider kunskap och glädje om växtvärlden och gör De Vilda Blommornas Dag möjlig.

Ansvarig i styrelsen är Jennie Jonsson.

BOTANIKDAGARNA

Botanikdagarna 2015 genomfördes 20–22 juli i trakterna av Tärnaby och Hemavan, dvs. norra delen av Lycksele lappmark och Västerbottens län, med en avstickare in i Norge (Krutvassröddiken i Hattfjelldal kommune).

Första dagen for alla deltagare till Rödingsnäset, för helikopterlyft upp på brudkullornas fjäll. Trots den kyliga försommaren lyckades deltagarna se några fullt utslagna blommor av brudkulla (se bild). På detta kalkfjäll fanns även bl.a. fjällsippa och purpurbräcka, liksom fjällyxne och nedåt björkskogen vityxne.

FOTO: Bengt Carlsson

På återvägen mot Tärnaby blev det bl.a. ett besök på den fjällbotaniska trädgården i Hemavan.

De två senare dagarna blev det en uppdelning av deltagare på två olika resmål.

Ena turen gällde främst serpentinområdena vid Rönnbäck, söder om Tärnaby. Området med unik serpentinflora mm hotas nu av storskalig gruvbrytning. Deltagarna lyckades se de speciella serpentinformerna av en del ganska vanliga arter, såsom dvärgrödblåra, smal ängssyra och spenslig fjällnejlika. På hemvägen sågs bl.a. olika skogsgräs, ett guckusko-bestånd och ett rikkärr.

Den andra turen gällde också ett serpentinberg, fast på norska sidan, Krutvassröddiken. På detta kala och sträva berg var huvudattraktionen grusnarv. Andra småvuxna arter var dvärgsyra, krypljung och mossljung.

På återvägen blev det bl.a. stopp vid fjällgården Joesjö, samt vid bestånd av brunklöver resp. kal gyckelblomma och vid ett fattigkärr (inte så extremt fattigt för sydsvenska besökare).

Mycket av programmet hade planerats av vår bortgångne vän Stefan Ericsson, och alla riktar därför ett tack till övriga i arrangörsguppen, som lyckades genomföra ett fantastiskt program även utan Stefan.

Utförligare referat finns i SBT 5, 2015, s. 274–282, (Vol. 109) samt i Vilda Växter nr 3, 2015, s. 9.

RESOR

Under år 2015 anordnade Föreningen tre utlandsresor – i samarbete med AviFauna. Totalt deltog 41 personer i föreningens utlandsresor. Mer utförliga reserapporter finns som pdf.

Kreta 11 – 18 april

Resan samlade 15 deltagare. Ledare var Caroline Edelstam.

Kreta är en bergig ö med många djupa raviner och flera höga toppar över 2000 meter. Öns sedan länge isolerade läge i Medelhavet, på skärningspunkten mellan tre kontinenter, har givit upphov till en rik och varierad flora. Här finns över 1800 kärllväxter, varav cirka tio procent är endemer och bara finns här. Kreta är bland annat känt för sina orkidéer, som i april blommar i stor mängd.

De första dagarna ägnades åt norra och västra delen av ön med sandstränder, raviner och

den färbeatade högslätten uppe på Omalosplatån. Därefter förflyttade sig resenärerna till sydkusten vid Plakias och besökte de intressanta orkidékullarna ovanför Spili. Vandring genom den mäktiga Imbrosravinen och till palmstranden vid Preveli ingick också i programmet.

Trots den något sena våren, med snö långt ner på bergssidorna, fick resenärerna ihop ett stort antal arter under veckan. Inte bara kärlväxter, utan även fjärilar och fåglar, noterades.

Monti Sibillini, Italien, 10 – 17 maj

15 deltagare, ledare Caroline Edelstam.

Monti Sibillini är ett kalkstensmassiv i centrala Apeninnerna mitt på den italienska halvön. Det högsta berget Monte Vettore når 2476 meter över havet. Här finns högslätter med doliner och slukhål, rasbranter och bergsklyftor och en stor variation av olika naturtyper. På bergssluttningarna växer lövskogar som hör till de äldsta i Europa, med mossbelupna gamla hamlade bokar och andra jätteträd. Däremellan breder kilometervis med blomsterrika ängar och betesmarker ut sig.

I Monti Sibillini finns ett gammalt kulturlandskap och många små medeltida byar. Här har naturen och människan samverkat under årtusenden. Den traditionella herdekulturen lever kvar med betande flockar av får och getter. Både varg och björn finns i de omgivande skogarna och inte sällan ser man kungsörn. I den rika floran av kärlväxter finns såväl representanter för medelhavsvegetation som alpina arter och lokala endemer.

Området är också nationalpark och såväl den norra ”blomsterrika” delen, som den brantare östra delen och den sydvästra delen, med högplatån Piano Grande di Castelluccio, besöktes. Sammanlagt noterades 315 arter, varav 25 orkidéer, under denna pionjärresa till Monti Sibillini.

FOTO: Gunnar Björndahl

Franska Alperna, 2 – 10 juli

12 deltagare, ledare Leif Andersson.

Den första delen av resan ägnades de kalkrika Alperna V om Grenoble och silikatmassivet Belledonne. Även låglänt, nästan mediterrän vegetation studerades. Den andra halvan av resan ägnades de artrika markerna runt Col du Lautaret och Briançon i de centrala Alperna. Även här besöktes såväl kalkrika marker som silikatmarker. Här finns också torra marker med stäppvegetation i de regnskuggade dalarna. Sommaren var långt framskriden, och därför kunde vi botanisera även på höga höjder som runt Col du Galibier. Totalt noterades 578 olika arter och underarter under resan.

Reseverksamheten under 2015 kommer att utvärderas, för att kunna planera hur denna bör organiseras framöver. Som läget ser ut i början på 2016 så kommer inga botaniska utlandsresor att ordnas i SBF:s regi under 2016.

SAMVERKAN OCH LIKANDE

MÖTE MED NORDISKA BOTANIKFÖRENINGAR 20–23 AUGUSTI

Svenska Botaniska Föreningen var denna gång värd. Mötet hölls i Värmland, på Hammarö utanför Karlstad. Tyvärr deltog inte representanter från Finland resp. Island. Föreningarnas allmänna verksamhet och typ av organisation diskuterades. En viktig aspekt var förstås De Vilda Blommornas Dag. Dessutom planerades nya gemensamma exkursioner. Från Svenska Botaniska Föreningen deltog Leif Andersson, Gunnar Björndahl, Stefan Grundström och Tore Mattsson. Ett utförligare referat finns i SBT nr 5, 2015, s. 288 (Vol. 109).

HOTAD BIOLOGISK MÅNGFALD I VÅTMARKER, SKÖVDE 14 – 15 NOVEMBER

Detta var den tredje konferensen med det som informellt kallas BiSam-gruppen (biologiska föreningar i samarbete). Huvudansvariga var BirdLife Sverige/Sveriges Ornitologiska Förening. Ett 70-tal personer deltog. Många av de korta föredragen belyste vård, restaurering och nyskapande av våtmarker. Flera små och stora projekt, med olika typer av intressekonflikter, presenterades. Mycket handlade om fågellivet i våtmarker, men även trollsländor, groddjur, gäddor och rödlistade våtmarksväxter fanns med på schemat. Föredragen som berörde miljöbalken, översvämningar resp. palsmyrar kan särskilt nämnas. SBF:s styrelse representerades av Magdalena Agestam.

TRÄDGÅRDSMÄSSAN, FALSTERBO BIRD SHOW

Föreningen deltog med en monter vid trädgårdsmässan ”Nordiska Trädgårdar” i Stockholmsmässan, Älvsjö, 26–29 mars. Fokus låg på att sprida kännedom om Vårkollen. Dessutom gjordes en stor insats för att sälja Upplands Flora, i samarbete med Botaniska Sällskapet i Stockholm. 89 exemplar såldes. Vidare såldes en hel del annan litteratur.

Dessutom deltog Föreningen i Falsterbo Bird Show 4–6 september, med en monter samt med exkursioner ledda av Erik Ljungstrand.

STUDIEFRÄMJANDET

Svenska Botaniska Föreningen har för avsikt att inleda ett samarbete med Studiefrämjandet. Ansvarig i styrelsen är Magdalena Agestam.

FLORAVÅRDANDE VERKSAMHET

ÅRETS VÄXT

Årets växt 2015 var **ögonpyrola** *Moneses uniflora*. Det kom in 641 rapporter på ArtPortalen. Rapporterna kom från samtliga floraprovins, men i 12 fall återfanns inte växten på en tidigare lokal. Flest rapporter, 106 st, kom Härjedalen. Ansvarig i styrelsen är Ulla-Britt Andersson.

För 2016 har beslutats att årets växt blir **smörboll** *Trollius europaeus*.

ÅRETS MOSSA

Årets mossa var 2015 **briljantmossa** *Entodon concinnus*. Av denna har det endast rapporterats in 7 fynd på ArtPortalen.

FLORAVÄKTARNA

Floraväktarna är ett landsomfattande nätverk av naturintresserade personer, som bevakar och ökar kunskapen om våra hotade växter. Svenska Botaniska Föreningen ansvarar för samordningen av verksamheten, som är Föreningens största enskilda aktivitet.

Alla som är intresserade av växter kan bli floraväktare.

Den samordnande verksamheten under 2015 har bl.a. bestått i

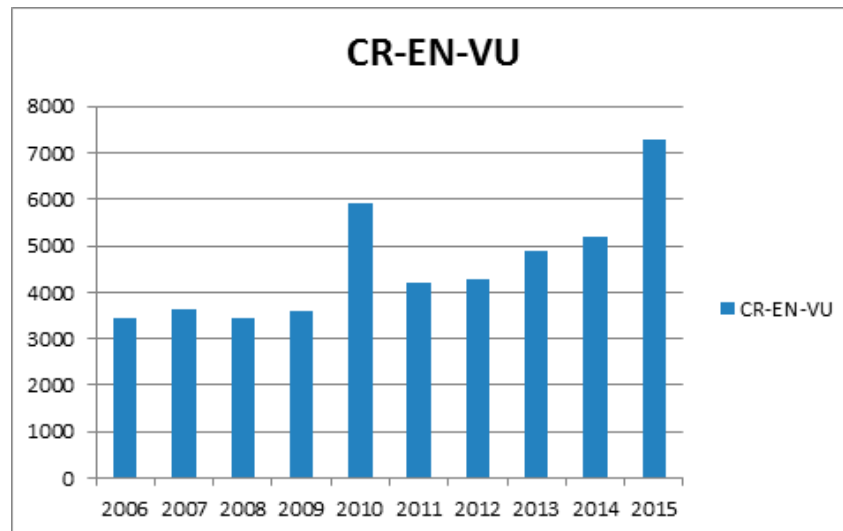
- Allmän informationsverksamhet
- Floraväktarkurs i Örebro län
- Floraväktarläger på Gotland

Floraväktarrådet sammanträdde i Nässjö 13 november. Mer utförlig information finns i den särskilda verksamhetsberättelsen för Floraväktarna.

FOTO: Thomas Gunnarsson

Diagrammet visar hur trenden under åren har varit för antalet lokaler besökta av floraväktare. Toppen för 2010 beror till stor del på att årets växt då var den välkända back-sippan.

YTTRANDEN I FLORAVÅRDSFRÅGOR

Kalkbrytning på norra Gotland

Det i särklass mest uppmärksammade floravårdsärendet i Sverige under 2000-talet handlar om kalkbrytning på norra Gotland. Nordkalk och SMA Mineral vill bryta kalksten i skyddsvärda områden. Föreningen har riktat kritik, särskilt mot Nordkalk som vill öppna ett 170 hektar stort kalkbrott i hjärtat av den föreslagna Nationalparken Bästeträsk med en världsunik naturmiljö. I stället arbetar Föreningen tillsammans med Gotlands Botaniska Förening för att bilda nationalparken Bästeträsk och samtidigt förhindra att området exploateras. Föreningen har stöd av myndigheter och naturvetenskapliga organisationer för att förbjuda kalkbrytningen och inrätta nationalparken.

Sedan starten 2005 har Föreningen uppnått följande resultat:

Nationalparksplanen för Sverige föreslår 2008 att Nationalparken Bästeträsk bildas.

Högsta domstolen lämnade 2013 ett prejudicerande beslut, som klargör att

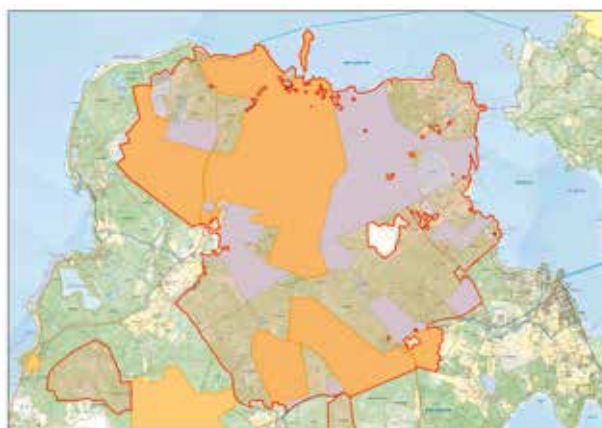
1. domstolarna ska följa lagbestämmelserna inkl. EU-domstolens tillämpliga domar,
2. meddelade domar efter 2009 upphävs, och
3. ansökningarna återförvisas till Mark- och miljödomstolen för ny fullständig prövning, som nu ska avgöras av Mark- och miljööverdomstolen efter överklagan.

Under 2015 har några ytterligare viktiga steg tagits för att nå målen.

I januari 2015 kritiserade Föreningen i skarpa ordalag Nordkalk för att viktiga fakta i bolagets täktansökan är både felaktiga och vetenskapligt orealistiska – detta gäller särskilt SGU:s undersökningar och bedömningar (upprepade gånger) åt Nordkalk. Föreningen informerade EU-kommissionen, som den 1 april 2015 frågade Regeringen om den ville hindra EU-kommissionen att genomföra sitt uppdrag om Natura 2000.

Under mars-augusti 2015 genomförde Naturvårdsverket och sakkunniga från Kungliga Tekniska Högskolan strukturgeologiska och geohydrologiska undersökningar av kalkberggrunden. Resultaten stöder Föreningens faktaredovisningar till miljödomstolarna och visar att verkligheten är den motsatta jämfört med SGU:s och Nordkalks påståenden, dvs att kalkberggrunden är tät och inte vattengenomsläpplig. I själva verket bildar täktområdet med omgivningar en sammanhållen enhet där ingen geografisk del kan avlägsnas utan att skada helheten (och Natura 2000-området).

Regeringen anmälde Natura 2000-området Bästeträsk till EU-kommissionen för att ingå i det europeiska nätverket Natura 2000 (avgränsat med röd linje på kartan), vilket innebär att områdets naturtyper och arter ska skyddas, även mot täktverksamhet. Det gäller särskilt karstområden, kalkberghällar och rikkärr. Föreningens förslag i oktober 2014 att Länsstyrelsen Gotland skulle anmäla det världsunika området till Natura 2000 tillstyrktes av Naturvårdsverket och beslutades av regeringen den 31 augusti 2015.

Mark- och miljööverdomstolen vid Svea Hovrätt ansågs inte jävig av Hovrätten i Västra Sverige med stöd av Europadomstolens beslut, och Mark- och miljööverdomstolen får därför pröva samma handlingar i samma ansökan för tredje gången! Mark- och miljööverdomstolen beslutade i april resp. maj 2015 att vilandeförklara de båda bolagens täktansökningar i avvaktan på Regeringens beslut om att Bästeträsk skulle anmälas till Natura 2000, dock längst till den 1 september 2015.

Nordkalk och SMA Mineral överklagade Regeringens beslut att anmäla Bästeträsk-området till Natura 2000 hos Högsta Förvaltningsrätten och begärde samtidigt att Mark- och miljööverdomstolen skulle vilandeförklara domstolsprövningen i avvaktan på Högsta Förvaltningsrättens beslut.

Under 2016 kan Högsta Förvaltningsdomstolens beslut förväntas. Då avgörs också hur Mark- och miljööverdomstolen ska behandla täktbolagens ansökningar.

Föreningens skrivelser till Miljödomstolarna mm finns på hemsidan (www.svenskbotanik.se). En utförligare beskrivning om områdets naturvärden, nationalparken och den rättsliga processen har lämnats i artiklar i Svensk Botanisk Tidskrift samt i Vilda Växter 2015.

Göran Mattiasson, Föreningens vice ordförande, svarar för Föreningens skrivelser och kontakter, medan Bo Göran Johansson är Föreningens representant vid domstolsförhandlingar.

Rönnbäcksnäset

Föreningen besökte Rönnbäcksnäset med serpentinhabitat under Botanikdagarna i Tärnaby, södra Lappland, och uppmärksammade Länsstyrelsen i Västerbottens län och Storums kommun på att serpentinbergen med olika former av växter anpassade till en så udda miljö är ett unikt och skyddsvärt habitat, baserat på rent vetenskapliga grunder.

Föreningen menar att serpentinhabitatet bör uppmärksammas i naturvårdsarbetet och de få lokaler som finns i Västerbottenfjällen bör ges ett varaktigt skydd mot olika typer av exploatering.

Övriga skrivelser, remisser och liknande

Beträffande Falbygdens Stipakullar: Västergötlands Botaniska Förening vill ha SBF:s stöd för bevarande och skötsel av dessa. Besluts göra en skrivelse till Länsstyrelsen i Västra Götalands län och instämma i skrivelsen från Västergötlands Botaniska Förening samt konstatera att Stipakullarna är ett riksintresse.

Föreningen har yttrat sig beträffande Naturvårdsverkets remiss om strategi angående invasiva arter utifrån ett nytt EU-direktiv.

Vidare har Föreningen skickat en skrivelse till Länsstyrelsen i Västerbottens län angå-

ende de skyddsvärda serpentenbergshabitaten i Tärnafjällen – se ovan.

Möjligheter till ”ekologisk kompensation” vid exploatering: Föreningen har avgivit ett yttrande med synpunkter till Naturvårdsverket.

TILL MINNE AV STEFAN ERICSSON

I januari avled hastigt SBF:s styrelseledamot Stefan Ericsson. Vi saknar en god vän och en oerhört mångsidig naturvetare. Stefan var en av landets kunnigaste botanister och lämnar ett stort tomrum bland oss. Hans kollega, professor Lars Ericson skrev minnesord i SBT nr 2 2015. Föreningen beslöt också inrätta ”Stefan Ericssons minnesfond” och till denna avsätta de medel som kommit in för att hedra hans minne. Fondens ändamål är främst att gynna Föreningen Västerbottens Flora och dess pågående floraprojekt.

TACK

Slutligen vill styrelsen för Svenska Botaniska Föreningen rikta ett tack till alla som bidragit till de lyckade och mångfasetterade aktiviteterna detta år.

Stefan Grundström
Ordförande

Gunnar Björndahl
Sekreterare

Magdalena Agestam

Leif Andersson

Ulla-Britt Andersson

Olof Janson

Jennie Jonsson

Göran Mattiasson

Tore Mattsson

Hans Rydberg

Håkan Sundin

Eva Waldemarson

